

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА СТРАХУВАННЯ, БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ ТА РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вчена рада економічного факультету,
протокол № 6 від “20” січня 2017 р.

Голова Вченої ради, декан факультету,
_____ проф. В.Д. Базилевич

ПРОГРАМА

**комплексного державного іспиту
з циклу соціально-економічних та професійно-орієнтованих дисциплін
для студентів, що здобувають вищу освіту
за освітнім ступенем “магістр”
галузі знань 0305 “Економіка та підприємництво”
спеціальності 8.03050802 “Банківська справа”**

ПОГОДЖЕНО

науково-методична комісія економічного факультету
протокол № 6 від “27” грудня 2016 р.

Голова НМК

_____ доц. Т.М. Литвиненко

СХВАЛЕНО

кафедра страхування, банківської справи та ризик-
менеджменту

протокол № 5 від “23” грудня 2016 р.

В. о. завідувача кафедри страхування, банківської справи та
ризик-менеджменту

_____ доц. Н.В. Приказюк

ЗМІСТ

ВСТУП	3
1. ЗМІСТОВНА ПРОГРАМА	4
1.1. Актуальні проблеми економічної теорії	4
1.2. Центральний банк і грошово-кредитна політика.....	7
1.3. Фінансовий менеджмент в банку	10
1.4. Банківський нагляд	12
1.5. Проектне фінансування	17
1.6. Облік у банку	20
2. СТРУКТУРА ІСПИТУ ТА МЕТОДИКА ЙОГО ПРОВЕДЕННЯ	24
3. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ДЕРЖАВНИЙ ІСПИТ	24
4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ	29

ВСТУП

Метою державного іспиту є перевірка рівня фахової підготовки магістра, його здатності використовувати набуті знання, уміння та навички у ході виконання ним своїх функціональних обов'язків в процесі здійснення ефективної професійної діяльності з урахуванням тенденцій соціально-економічного розвитку держави та особливостей функціонування організацій і підприємств.

Державний екзамен проводиться як комплексна перевірка знань студентів з дисциплін, передбачених навчальним планом, з метою об'єктивного визначення рівня освітньої та професійної підготовки випускників вищих навчальних закладів. Комплексний кваліфікаційний державний екзамен дозволяє студентам узагальнити знання, здобуті під час навчання, і довести свою готовність самостійно вирішувати актуальні практичні завдання.

Програму державного екзамену складено відповідно до навчального плану освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» з переліку нормативних і вибіркового дисциплін з урахуванням специфіки підготовки магістрів на економічному факультеті Київського національного університету імені Тараса Шевченка, забезпечення навчальною та методичною літературою. Програма державного іспиту орієнтована на надання методичної допомоги студентам – випускникам у підготовці до державного іспиту.

Зміст програми комплексного кваліфікаційного державного іспиту. Програма комплексного кваліфікаційного державного іспиту складається з таких дисциплін:

1. Актуальні проблеми економічної теорії.
2. Центральний банк і грошово-кредитна політика.
3. Фінансовий менеджмент в банку.
4. Банківський нагляд.
5. Проектне фінансування.
6. Облік у банку.

Іспит проводиться у письмовій формі за білетами, складеними у повній відповідності до навчальних програм зазначених вище дисциплін. Студентам надається право вибору екзаменаційного білету та 3 астрономічні години на підготовку письмових відповідей.

1. ЗМІСТОВНА ПРОГРАМА

1.1. Актуальні проблеми економічної теорії

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Проблема актуальності в економічній теорії і практиці

Сутність проблеми актуальності. Суб'єктивне і об'єктивне у визначенні актуальності. Визначення актуальності економічної теорії.

Тема 2. Методологічні засади сучасної економічної теорії

Поняття методу і методології. Методологічна рефлексія та її сутність. Економічна методологія та її параметри. Основні виміри методологічних характеристик економічної теорії в контексті сучасності.

Тема 3. Цивілізаційний, формаційний та парадигмальний підходи в економічній теорії

Основні характеристики формаційного підходу в економічній теорії. Зміст і сутність цивілізаційного підходу, його переваги та недоліки. Роль парадигми в науковому та економічному пізнанні.

Тема 4. Феномен глобалізації в контексті соціоекономічного розвитку

Характеристика понять «глобальний» та «глобалізаційний». Зміст сучасного процесу глобалізації та її вплив на долю світу в економічному та політичному вимірах.

Тема 5. Теорії періодизації історичного розвитку суспільства

Концепції розвитку суспільства в історії філософії та соціології. Сучасні концепції періодизації соціоекономічного процесу: доіндустріальне, індустріальне, постіндустріальне суспільство.

Тема 6. Сучасні теорії соціоекономічного розвитку

Характеристика концепції суспільного прогресу Е. Тоффлера. Премодерн, модерн, постмодерн і їх значення для економічної теорії. Доекономічне, економічне та постеконімічне суспільство. Нооекономіка.

Тема 7. Сутність та особливості постіндустріального суспільства

Характеристика економічного і технологічного стану постіндустріального суспільства. Соціальні та культурні виміри постіндустріального суспільства і перспективи його розвитку.

Тема 8. Інформаційно-інтелектуальні технології – основа постіндустріальної економіки

Характеристика інформаційних технологій: поняття «мережі», інтелект та творчість в розвитку постіндустріальної економіки. Сутність інтелектуально-інформаційної діяльності.

Тема 9. Людина і праця в постіндустріальному суспільстві

Основні параметри зміни положення і місця людини в постіндустріальному суспільстві. Трансформація видів діяльності та утворення нових спеціальностей, як нового виду праці. Психологія нової діяльності.

Тема 10. Трансформація ринкової економіки

Проблема розвитку, зміни та трансформації в історії розвитку суспільства та економіки. Співвідношення трансформації та розвитку: їх тотожність і відмінність в контексті ринкової економіки.

Тема 11. Феномен інновацій в економічній теорії

Проблема інновації в історії економічної думки. Методологічні засади «інновації» в економічній діяльності. Нове, сучасне та інноваційне, їх взаємозв'язок та відмінності в економічній діяльності.

Тема 12. Економічне знання в дискурсах сучасної економічної теорії

Наукове та економічне знання в процесі розвитку економічної теорії, критерії визначення науковості економічного знання. Економічне знання в сучасних економічних теоріях та його специфіка. Риторика економіки – pro et contra.

Тема 13. Трансформація економічної теорії в реформі сучасної науки

Характеристики і основні особливості сучасної науки, взаємодія сучасної науки з цивілізаційним процесом. Наука, цивілізація і технологічний прогрес як умови формування нової економічної реальності.

Тема 14. Економічна антропологія та економічна аксіологія.

Проблема людини у філософії та економічному лібералізмі. Витоки, предметне поле та методологічні особливості економічної антропології. Економічна аксіологія. Ціна і цінність. Інтерпретація проблеми цінності в сучасній економічній теорії.

Тема 15. Економічний час та економічний простір

Сутність та специфіка часу. Економічний час, його природа та особливості. Економічний простір: сутність та функції. Властивості економічного простору.

Тема 16. Філософія економіки в системі економічної теорії

Становлення і розвиток філософії економіки в історії економічної теорії. Основні параметри філософії економіки в методологічному і теоретичному аналізі. Необхідність філософсько-економічного аналізу для сучасної економічної теорії.

Тема 17. Економічне мислення

Спосіб мислення в історії пізнання. Економічна свідомість і економічне мислення. Культура економічного мислення в економічному пізнанні і діяльності.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Базилевич В.Д. Інтелектуальна власність: Підручник. – К., 2006.
2. Базилевич В.Д., Ільїн В.В. Метафізика економіки. – К., 2006.
3. Базилевич В.Д., Ільїн В.В. Інтелектуальна власність: креативи метафізичного пошуку. – К., 2008.
4. Базилевич В.Д., Ільїн В.В. Філософія економіки. Історія. – К.: Знання, М.: Рыбари, 2011. – 927 с.
5. Історія економічних вчень: Підручник/ За ред. В.Д.Базилевича. – К., 2004.
6. Ільїн В.В. Магія денег / В.В.Ільїн. – Л.: ЛЫБС УБС, 2011. – 498 с.
7. Ільїн В.В. Філософія багатства: Человек в мире денег. – К., 2005
8. Ільїн В.В. Фінансова цивілізація. – К.: Книга, 2007.
9. Базилевич В. Д., Ільїн В.В. Экономико-философская мысль современного мира / В. Д. Базилевич, В. В. Ильин. – К.: Знання, 2015. – 821 с.
10. Гальчинський А.С. Політична економіка. Начала оновлення парадигми економічних знань/ А. С. Гальчинський. – К. : Либідь, 2013. – 472 с.
11. Макклоски Д. Риторика экономической науки / Д. Макклоски. – М.: СПб: Изд-во Института Гайдара, 2015. – 328 с.
12. Экономическое мышление: философские предпосылки. – М., 2005.
13. Вебер М. Избранные произведения. – М., 1990.
14. Кейнс Дж. М. Предмет и метод политической экономии. – М., 1999.
15. Кун Т. Структура научных революций. – М., 1975.

16. Поппер К. Объективное знание. Эволюционный подход. – М., 2002.
17. Тарнас Р. История западного мышления. – М., 1996.
18. Шумпетер Й. История экономического анализа. В 3-х т. – СПб., 2001.
19. Фридмен М. Методология позитивной экономической науки. – М., 1994. – Т.2. – Вып. 4.
20. Чухно А.А. Постіндустріальна економіка: теорія, практика та їх значення для України. – К., 2003.

1.2. Центральний банк і грошово-кредитна політика

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Статус та основні напрями діяльності центральних банків

Причини створення центральних емісійних банків. Статус центральних банків різних країн світу. Економічна та політична незалежність центральних банків. Співробітництво центральних банків із міжнародними фінансовими організаціями.

Тема 2. Національний банк України

Правова основа діяльності НБУ. Статутний капітал. Економічна самостійність. Доходи та видатки. Фонди та резерви. Функції Національного банку України. Повноваження Ради Національного банку України, її склад та порядок формування. Порядок роботи Правління Національного банку України. Організаційна структура Національного банку України.. Фінансове забезпечення діяльності Національного банку України.

Тема 3. Емісія грошей та регулювання готівкового грошового обігу

Учасники процесу створення грошей. Вплив центрального банку на пропозицію грошей. Грошова база, контроль за нею з боку центрального банку. Грошові мультиплікатори. Формування пропозиції грошей в Україні та попит на гроші для здійснення укладених угод. Середньомісячні реальні грошові запаси та реальний ВВП.

Роль Національного банку України в регулюванні готівкового обігу. Порядок ведення емісійних операцій. Організація касової роботи. Організація роботи з готівкою в комерційних банках. Система контролю справжності грошових знаків і монет. Система безпечної роботи з готівкою в установах банків. Прогнозування грошової емісії та потреби в готівці.

Тема 4. Рефінансування банків

Економічна сутність та етапи становлення кредитних відносин центрального банку. Сутність кредитної політики та її вплив на здатність банків до створення нових грошей і на обсяг грошової маси в обігу. Емісійний характер кредитних операцій центрального банку. Види та особливості кредитних операцій центральних банків. Ставки рефінансування та чинники, що впливають на їх динаміку.

Класифікація кредитів рефінансування: за формою забезпечення; строками використання; методами надання; цільовим характером.

Ознаки та відмінність дисконтних та ломбардних операцій центральних банків.

Механізми кредитування Національного банку України. Процентні та кількісні кредитні тендери. Кредити овернайт, котрі надаються через постійно діючу лінію рефінансування, умови видачі та погашення. Особливості надання стабілізаційних кредитів.

Тема 5. Організація та регулювання платіжної системи

Кореспондентські відносини між банківськими установами. Порядок відкриття кореспондентських рахунків комерційних банків в регіональних управліннях Національного банку України. Контроль за станом кореспондентських рахунків комерційних банків.

Система електронних міжбанківських розрахунків. Здійснення міжбанківських розрахунків через прямі кореспондентські відносини.

Діюча модель платіжної системи. Місце центрального банку в організації розрахунково-клірингових систем. Форми здійснення розрахунків.

Тема 6. Регулювання діяльності банків

Основні завдання системи банківського регулювання. Правова та нормативна база для регулювання діяльності банків.

Принципи ефективного банківського регулювання Базельського Комітету з питань банківського нагляду.

Державна реєстрація банків. Ліцензування банківської діяльності. Економічні нормативи, що регламентують банківську діяльність. Вимоги щодо формування банками резервів на покриття ризиків проведення активних операцій. Гарантування банківських депозитів.

Тема 7. Банківський нагляд

Організація системи банківського нагляду. Форми здійснення наглядових та регулятивних функцій.

Контроль за дотриманням банками вимог наглядових органів. Організація безвиїзного нагляду та процесу інспектування банків. Застосування заходів впливу до банківських установ при порушенні банківського законодавства.

Організація банківського нагляду в зарубіжних країнах.

Тема 8. Монетарна політика

Інституційні засади проведення монетарної політики. Грошова маса, процентні ставки, валютний курс, швидкість обігу грошей як основні об'єкти монетарної політики. Таргетування основних об'єктів монетарної політики. Повноваження центрального банку як провідника (основного суб'єкта) монетарної політики. Правові та інституційні засади монетарної політики в Україні. Роль Ради Національного банку України у розробці та проведенні монетарної політики в Україні.

Типи та цілі монетарної політики. Стратегічні, тактичні та проміжні цілі монетарної політики, їх взаємозв'язок із загальнодержавною економічною політикою. Рестрикційна та експансіоністська політика. Умови застосування різних типів монетарної політики та їх взаємозв'язок з іншими складовими загальнодержавної економічної політики.

Тема 9. Інструменти грошово-кредитної політики

Методи та інструменти монетарної політики. Методи прямого та непрямого впливу. Критерії вибору методів та інструментів монетарної політики.

Сутність політики обов'язкового резервування та вплив на здатність банків до створення нових грошей і на обсяг грошової маси в обігу. Депозитний та грошовий мультиплікатори. Взаємозв'язок та взаємозалежність між мультиплікаторами, нормою обов'язкового резервування та обсягом грошової маси в обігу. Сутність процентної політики та основні види процентних ставок. Шляхи впливу центральних банків на рівень і структуру процентних ставок. Роль облікової ставки та порядок визначення її рівня. Операції на відкритому ринку як один з найбільш еластичних інструментів грошово-кредитної політики.

Тема 10. Центральний банк як банкір і фінансовий агент уряду

Формування та нагромадження внутрішнього та зовнішнього державного боргу. Обслуговування внутрішнього боргу з боку Національного банку України. Форми розміщення облігацій внутрішньої державної позики. Основні функції та завдання Національного банку України в сфері розміщення ОВДП. Умови проведення аукціонів з розміщення ОВДП. Розміщення ОВДП з фіксованим рівнем доходності. Проведення операцій з купівлі (продажу) державних цінних паперів на відкритому та позабіржовому ринку. Обслуговування зовнішнього боргу. Повноваження центрального банку з обслуговування зовнішнього боргу держави.

Тема 11. Валютне регулювання і контроль в системі НБУ

Повноваження в сфері валютного регулювання: видання нормативних актів щодо ведення валютних операцій; видача та відкликання ліцензій, здійснення контролю за діяльністю банків та інших установ, що виконують операції з валютними цінностями; встановлення лімітів відкритої валютної позиції для банків та інших установ, що здійснюють валютні операції; встановлення курсу грошової одиниці України відносно іноземних валют та порядку його застосування.

Організація валютного ринку. Дисконтна та девізна валютні політики. Структура золотовалютного резерву: монетарне золото, спеціальні права запозичання; резервна позиція в Міжнародному валютному фонді; цінні папери, що оплачуються в іноземній валюті тощо.

Принципи складання платіжного балансу та методи його прогнозування.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 р. № 679-XIV. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>
2. Основні засади грошово-кредитної політики на 2017 рік та середньострокову перспективу [Електронний ресурс]: Офіційний сайт НБУ. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=41556547>
3. Інфляційний звіт Національного банку України (регулярні щоквартальні випуски) [Електронний ресурс]: Офіційний сайт НБУ. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=742185
4. Береславська О.І. Золотовалютні резерви України : джерела поповнення та ефективність управління / О.І. Береславська // Наукові записки Національного університету «Острозька академія», серія «Економіка». – 2014. – № 27. – С. 62-68.
5. Вавра Д. Досвід інфляційного таргетування: уроки для України / Д. Вавра // Вісник НБУ. – 2015. – №233 (вересень). – С. 40-57.
6. Груй А. Застосування валютних інтервенцій як додаткового інструменту за режиму таргетування інфляції / А. Груй, В. Лепушинський // Вісник НБУ. – 2016. – №238 (грудень). – С. 41-59.
7. Качур І. Баланс Національного банку України: до, під час та після кризи / І. Качур, В. Лепушинський, Р. Замміт // Вісник НБУ. – 2016. – №237 (вересень). – С. 6-19.
8. Козюк В.В. Монетарні засади глобальної фінансової стабільності : монографія / В.В. Козюк. – Тернопіль : ТНЕУ, «Економічна думка», 2009. – 728 с.
9. Лепушинський В. Стратегічний документ з монетарної політики в умовах запровадження в Україні інфляційного таргетування / В. Лепушинський // Вісник НБУ. – 2015. – №233 (вересень). – С. 25-39.
10. Лютий І.О. Грошово-кредитна політика в умовах перехідної економіки: монографія / І.О. Лютий. – К.: Атіка, 2000. – 240 с.
11. Міщенко В.І. Особливості дії трансмісійного механізму грошово-кредитної політики в умовах кризи / В.І. Міщенко, А.В. Сомик, Р.С. Лисенко. – К.: Центр наукових досліджень НБУ, УБС НБУ, 2010.– 100 с.
12. Науменкова С.В. Обстеження збалансованості попиту та пропозиції на кредитному ринку: досвід центральних банків / С.В. Науменкова. – Вісник КНУ. Серія «Економіка». – 2014. – №10 (163). – С.51 - 57.
13. Ніколайчук С. Використання макроекономічних моделей для монетарної політики в Україні / С. Ніколайчук, Ю. Шоломицький // Вісник НБУ. – 2015. – №233 (вересень). – С. 58-69.
14. Лисенко Р. Монетарний трансмісійний механізм в Україні. Стаття 2. Аналіз дії трансмісійного механізму грошово-кредитної політики / Р. Лисенко, С. Ніколайчук, А. Сомик // Вісник НБУ. – 2007. – №11. – С.18-24.
15. Центральний банк і грошово-кредитна політика : навч. посіб. / За ред. Косової Т.Д., Папаїки О.О. – Київ: Центр учбової літератури, 2011. – 328 с.
16. Центральний банк і грошово-кредитна політика : підручник / За заг. ред. Т.А. Говорушко. – Львів : «Магнолія 2006», 2015. – 224 с.
17. Центральний банк та грошово-кредитна політика: Підручник / кол. авт.: А. М. Мороз, М. Ф. Пуховкіна, М. І. Савлук та ін.; За ред. А. М. Мороза і М. Ф. Пуховкіної. – К.: КНЕУ, 2005. – 556 с.
18. Maurice O. (2015). Trilemmas and tradeoffs: living with financial globalization. BIS Working Papers, No 480.
19. Carvalho C., Eusepi S., Moench E. (2015). In Search of a Nominal Anchor: What Drives Long-Term Inflation Expectations? University of Oregon. The Department of Economics. Working Paper.

1.3. Фінансовий менеджмент в банку

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Основи фінансового менеджменту в банку

Предмет і завдання фінансового менеджменту в банку. Сутність фінансового менеджменту в банку. Інструментарій фінансового менеджменту в банку. Об'єкти, суб'єкти фінансового менеджменту в банку. Функції фінансового менеджменту в банку. Стратегії та методи управління фінансовою діяльністю банку. Управління прибутковістю банку. Сутність банківських ризиків. Причини виникнення ризиків у банківській діяльності. Класифікація банківських ризиків. Фінансові ризики як важлива складова ризиків банківської діяльності. Сутність управління банківськими ризиками: ідентифікація, квантифікація, мінімізація, моніторинг.

Тема 2. Стратегія управління активами і пасивами як фактор стабільності банку

Сутність стратегії банку. Наукові школи стратегічного менеджменту. Стратегія управління активами та пасивами банку. Організація функціонування управління активами і пасивами банку. Система заходів антикризового управління як фактор відновлення стабільності банку.

Сутність бюджетування в банку. Визначення Центрів витрат, Центрів прибутку, Центрів фінансової відповідальності тощо. Визначення складу постійних та змінних витрат, доходів від основної бізнес-діяльності. Система внутрішнього ціноутворення. Розробка бюджетного плану.

Тема 3. Управління капіталом банку

Регулятивні вимоги до банківського капіталу. Вплив обмежень обсягу банківського капіталу на структуру та динаміку обсягу активів банку. Планування банківського капіталу. Економічний капітал. ROE. RAROC. RORAC.

Тема 4. Управління депозитними та недепозитними ресурсами банку

Депозитна політика банку. Вплив наявності системи гарантування депозитів на депозитну діяльність банків. Сутність та структура недепозитних зобов'язань банку. Особливості управління недепозитними зобов'язаннями банку. Роль центрального банку у формуванні ресурсів банками в умовах стабільності та нестабільності економіки. Сучасні методи управління недепозитними зобов'язаннями банку. Випуск забезпечених та незабезпечених боргових зобов'язань банками. Звичайні іпотечні облігації та їх роль у формуванні довгострокових ресурсів банку.

Тема 5. Управління кредитним портфелем банку

Сутність та особливості кредитного портфеля банку. Кредитна політика банку та її роль у формуванні кредитного портфеля. Чинники визначення обсягу та структури кредитного портфеля банку. Визначення дохідності кредитного портфеля та методи ціноутворення за кредитами. Ефективність управління кредитним портфелем.

Сутність та структура кредитного ризику. Методи управління кредитними ризиками банку. Методи управління кредитним ризиком на рівні кредитного портфеля: диверсифікація, лімітування та резервування. Формування резерву на відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банку. Методи управління проблемними кредитами.

Еволюція сек'юритизації. Механізм реалізації сек'юритизації та її різновиди. Основні сек'юритизаційні позиції. Особливості механізму реалізації класичної сек'юритизації. Загальна схема реалізації класичної сек'юритизації. Види структурованих цінних паперів, які виникають в результаті класичної сек'юритизації. Роль класичної сек'юритизації у відновленні фінансової стабільності. Особливості синтетичної сек'юритизації. Види структурованих цінних паперів, які виникають в результаті синтетичної сек'юритизації.

Тема 6. Управління портфелем цінних паперів банку

Класифікація та функції портфеля цінних паперів. Стратегії формування портфеля цінних паперів. Методи визначення дохідності портфеля цінних паперів. Ринкова та внутрішня вартість цінних паперів. Формування резервів за відповідними видами цінних паперів.

Методи оцінки ризику та ефективності управління портфелем цінних паперів. Ризик портфеля цінних паперів. Управління інвестиційним горизонтом банківського портфеля цінних паперів. Стратегії управління інвестиційним горизонтом. Аналіз дюрації портфеля цінних паперів банку.

Тема 7. Управління активами та пасивами банку

Управління ризиком зміни відсоткових ставок. Управління строками розміщення активів та залучення зобов'язань банку. Деталізація ГЕП – менеджменту. Метод кумулятивного гепу. Проблеми практичного застосування геп-менеджменту. Хеджування відсоткового ризику у банку.

Валютні операції та валютний ризик. Валютна політика банку. Визначення валютної позиції банку. Стратегії управління валютним ризиком. Методи управління валютним ризиком банку. Хеджування валютного ризику в банку. Форвардні валютні контракти як інструменти хеджування ризику. Хеджування валютними ф'ючерсами. Хеджування валютними опціонами. Хеджування валютного ризику за допомогою своп-контрактів.

Тема 8. Управління ліквідністю банку

Джерела формування та напрями використання ліквідних коштів банку. Інструментарій управління ліквідністю банку. Стратегії управління ліквідністю банку. Методи оцінювання потреби в ліквідних коштах. Визначення ліквідної позиції банку. Управління грошовою позицією та обов'язковими резервами банку. Вимоги щодо мінімального рівня ліквідності.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Банківська справа: підручник для студ. вищ. навч. закл. / [Лютий І.О., Криклій А.С., Міщенко В.І. та ін.] За заг. ред. І.О. Лютого – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2009. – 383 с.
2. Версаль Н.І. Фінансовий менеджмент у банку : практикум / Н.І. Версаль. – К.: ЦП «Компринт», 2015. – 144 с.
3. Версаль Н.І. Сек'юритизація та її роль у відновленні фінансової стабільності / Н.І. Версаль // Вісник НБУ. – 2010. – №4. – С. 28 – 35.
4. Примостка Л. О. Банківські ризики: теорія та практика управління: монографія / Л.О. Примостка, Лисенок О. В., О.О. Чуб та ін. — К. : КНЕУ, 2008. – 456 с.
5. Примостка Л.О. Фінансовий менеджмент у банку [Текст] : підручник / Л. О. Примостка ; 3-тє вид., допов. і переробл. –К. : КНЕУ, 2012. –338 с.
6. Синки Дж. Ф. Финансовый менеджмент в коммерческом банке и в индустрии финансовых услуг. — М.: Альпина Бизнес Букс, 2007. – 1021 с.
7. Цінні папери: підручник / В.Д. Базилевич, В.М. Шелудько, Н.В. Ковтун та ін.; за ред. В.Д. Базилевича. — К.: Знання, 2011. – 1094 с.
8. Цінні папери : практикум : навч. посіб. / В.Д. Базилевич, В.М. Шелудько, Н.В. Ковтун та ін. ; за ред. В.Д. Базилевича; Київ. Нац. Ун-т ім. Т. Шевченка. – К.: Знання, 2013. – 791 с.
9. Фондовий ринок [Текст] : підручник : у 2 кн. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка / [В. Д. Базилевич та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф., чл.-кор. НАН України В. Д. Базилевича. –2015 – 2016.
10. Koch T. Bank Management / T. Koch, S. MacDonald. – South-Western, Cengage Learning, 2007. – 872 p.

1.4. Банківський нагляд

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. Сучасні стандарти наглядової діяльності та особливості їх застосування

Тема 1. Розвиток банківського регулювання та нагляду як впорядкованої системи

Форми державного регулювання діяльності банків. Головна мета та завдання банківського нагляду. Види банківського нагляду. Формування нової парадигми банківського нагляду в умовах посилення вимог до забезпечення фінансової стабільності. Нові тенденції в механізмі регулювання та нагляду за фінансовим сектором. Європейська система фінансового нагляду. Структура наднаціональних органів регулювання фінансового сектору. Моделі організації банківського нагляду в зарубіжних країнах. Переваги і недоліки існуючих у світовій практиці моделей банківського нагляду.

Тема 2. Основні засади діяльності Базельського комітету з банківського нагляду

Зміни в системі банківського регулювання та передумови створення Базельського комітету з питань банківського нагляду, його завдання. Основні органи банківського регулювання та нагляду, що існують у світі. Стандарти банківського нагляду: хронологія нововведень. Зміст та спрямованість «Основних Принципів ефективного банківського нагляду». Основні передумовами запровадження ефективного системи банківського нагляду. Основні документи Базельського комітету. Основні складові Базельських угод. Періодизація впровадження основних вимог Базельських угод. Дискусії щодо застосування нових стандартів банківського нагляду.

Тема 3. Базельські вимоги до капіталу банків та особливості їх запровадження

Базельські угоди про капітал. Головна ідея та переваги Базеля I. Основні компоненти Базеля I. Недоліки Базеля I. Принципові моменти Нової Угоди. Основні положення Базеля II, його принципова новизна. Зміст Опор Базеля II. Зміна критеріїв визначення достатності капіталу. Вплив світової фінансової кризи на регуляторні стандарти щодо визначення достатності капіталу. Додаткові пропозиції щодо вдосконалення вимог до структури та якості капіталу. Поняття Капіталу I рівня (Tier I Capital), та його структура. Додатковий капітал I рівня (Additional Tier I). Капітал другого рівня (Tier II). Резервний буфер капіталу (Conservation Buffer), контрциклічний буфер (Countercyclical Buffer), буфер захисту від системного ризику (Systemic Risk Buffer), буфер для системно важливих банків та інститутів (Systemic Institutions Buffer), їх призначення та особливості застосування. Порядок визначення рівня та умови введення регулятором контрциклічного буферу. Зміст Базеля III щодо змін у Базельських угодах про капітал.

Тема 4. Оцінювання ризиків при розрахунку вимог до капіталу банків

Оцінювання ризиків при розрахунку вимог до капіталу. Кредитний ризик. Основні категорії активів та інструментів при оцінюванні кредитного ризику відповідно до Базеля I. Фактор кредитної конверсії та особливості його застосування. Вдосконалення підходів до визначення вагових коефіцієнтів ризику за основними категоріями активів банку відповідно до Базеля II. Особливості застосування стандартизованого підходу при оцінюванні кредитного ризику. Підхід на основі внутрішніх рейтингів (IRB): базовий та вдосконалений. Основні види операційних ризиків. Основні методи розрахунку вимог до капіталу під операційний ризик залежно від зростання складності та чутливості до ризику: базовий індикативний підхід (BIA); стандартизований підхід (STA), поглиблений підхід (AMA). Зміст β – фактору. Основні компоненти ринкового ризику та його оцінювання.

Тема 5. Європейський досвід реалізації концепції консолідованого та додаткового нагляду

Поняття і законодавчі засади консолідованого нагляду. Види корпоративних фінансових груп. Мета та методи консолідації. Основні моделі корпоративної структури, що

використовуються в консолідованому банківському нагляді. Організація нагляду на консолідованій основі. Сфера застосування нагляду на консолідованій основі (за методологією Базельського комітету). Оцінка ризиків у процесі нагляду на консолідованій основі. Інструменти нагляду на консолідованій основі. Реалізація принципів ефективного банківського нагляду при здійсненні консолідованого нагляду.

Темаб. Рейтингування банківських установ. Визначення рейтингу фінансової стійкості банку

Сучасні методики рейтингової оцінки банку у світовій банківській праці. Загальна характеристика систем CAMELS і CAMELSO. Критерії оцінки компонентів рейтингової системи: достатність капіталу, якість активів, менеджмент, надходження, ліквідність, чутливість до ринкового ризику. Послідовність проведення рейтингової оцінки комерційного банку. Процедура затвердження рейтингу банку.

Рейтингування фінансової стійкості банку. Співставність підходів рейтингових агенств з класичними підходами CAMELS. Фактори впливу на рівень фінансової стійкості банку. Використання скорингових карт при визначенні рейтингу фінансової стійкості банку. Розбіжності у підходах до оцінювання фінансової стійкості банків, що працюють на розвинутих ринках та ринках, що розвиваються. Вплив регуляторного середовища на рейтингову оцінку банку.

Тема 7. Макропруденційне оцінювання системної стійкості банківського сектору

Еволюція поглядів щодо формування концепції забезпечення міжнародної фінансової стабільності. Особливості формування нового механізму забезпечення міжнародної фінансової стабільності. Система FSAP (Financial System Assessment Program) «Програма оцінки роботи фінансового сектору». Підхід МВФ до оцінки стійкості фінансового сектору. Система індикаторів стійкості фінансового сектору та особливості їх запровадження в Україні. Використання стрес-тестування для оцінки вразливості установ фінансового сектору до впливу факторів ризику. Структурно-логічна схема організації та проведення стрес-тестування. Макропруденційні інструменти, їх класифікація. Інструменти ідентифікації та обмеження поширення системного ризику. Використання концепції економічного капіталу для обґрунтування стійкості фінансових установ. Регуляторні заходи НБУ щодо підвищення стійкості фінансового сектору.

II. Банківський нагляд в системі державного регулювання банківської діяльності

Тема 8. Реєстрація та ліцензування банків

Організаційно-правові форми діяльності банків в Україні. Порядок створення та державної реєстрації банків. Державний банк, процедура його заснування. Кооперативні банки, порядок їх створення. Порядок надання дозволу на придбання або збільшення істотної участі в банку. Вимоги до фінансового стану юридичної особи – засновника банку. Визначення поняття «системно важливий банк». Основні принципи та критерії визнання системної важливості банку. Особливості нагляду за системно важливими банками. Порядок визнання банківських груп в Україні.

Види банківських операцій та загальні принципи їх ліцензування. Умови та порядок отримання банком ліцензії, письмового дозволу та ліцензій на виконання окремих операцій, особливості їх видачі.

Тема 9. Організація безвізного банківського нагляду

Сутність безвізного нагляду. Порядок здійснення безвізного нагляду. Економічні нормативи діяльності банків в Україні. Регулятивний капітал, його складові. Поняття субординованого боргу. Нормативи капіталу. Нормативи ліквідності. Нормативи кредитного ризику. Нормативи інвестування. Ліміти відкритої валютної позиції. Валютна позиція як індикатор валютного ризику банку. Поняття відкритої та закритої валютної позиції. Види відкритої позиції: чиста довга та чиста коротка валютна позиція. Вплив зміни валютного курсу на результативність банківської діяльності за наявності відкритих валютних позицій.

Тема 10. Виїзне інспектування банківських установ

Інспектування банків як важливий елемент банківського нагляду. Об'єкти перевірки НБУ. Поняття та завдання виїзного інспектування. Планова та позапланова інспекційні перевірки. Підстави для рішення НБУ про проведення позапланової інспекційної перевірки. Порядок складання планів інспектування. Прогнозний річний план виїзних комплексних перевірок. Квартальний план інспекційних перевірок. Основні етапи інспекційної перевірки. Склад інспекційної групи. Порядок проведення інспекційних перевірок. Права та обов'язки інспекторів і керівників банку. Оформлення результатів комплексного інспектування банку.

Тема 11. Запровадження банківського нагляду на основі оцінки ризиків в Україні

Основні засади організації нагляду на основі оцінки ризиків. Класифікація ризиків банківської діяльності. Основні елементи системи управління ризиком. Фактори оцінки та параметри ризику. Кількісні параметри та оцінка якості управління: кредитним ризиком, ризиком ліквідності, ризиком зміни процентної ставки, ринковим ризиком. Кількісні параметри та оцінка якості валютного ризику. Кількісні параметри та оцінка якості операційно-технологічного ризику. Критерії оцінки сукупного ризику репутації та юридичного ризику. Критерії оцінки сукупного стратегічного ризику. Матриця визначення сукупного ризику.

Тема 12. Заходи впливу за порушення банківського законодавства

Основні види заходів впливу за порушення банківського законодавства. Застосування письмового застереження. Порядок прийняття програми фінансового оздоровлення або плану реорганізації банку. Порядок призначення та діяльність тимчасової адміністрації. Заходи з фінансового оздоровлення банків. Зупинення дії ліцензії на здійснення окремих банківських операцій. Відкликання банківської ліцензії та ініціювання ліквідації банку. Процедура ліквідації банку. Черговість задоволення вимог кредиторів.

Тема 13. Механізми фінансового моніторингу з протидії легалізації грошей та банківському шахрайству

Загальна характеристика системи фінансового моніторингу з питань протидії легалізації (відмиванню) грошей, отриманих злочинним шляхом. Порядок здійснення фінансового моніторингу. Фінансові операції, що підлягають обов'язковому та внутрішньому фінансовому моніторингу. Завдання, функції та права Спеціально уповноваженого органу. Діяльність банків щодо протидії відмиванню грошей і банківському шахрайству. Роль FATF та Банку міжнародних розрахунків у розвитку міжнародного співробітництва у цій сфері. Правила FATF щодо ідентифікації клієнта і ведення обліку. Вимоги FATF щодо підвищення відповідальності фінансових установ. Критерії виявлення та ознаки сумнівних операцій.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Про Національний банк України // Закон України від 20.05.1999 р. № 679-XIV.- Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>
2. Про банки і банківську діяльність // Закон України від 07.12.2000 р. №2121-III.- Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>
3. Положення про застосування Національним банком України заходів впливу за порушення банківського законодавства. Постанова Правління НБУ від 28.08.2001 р. № 369. - Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>
4. Директива 2013/36/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 26 червня 2013 року про доступ до діяльності кредитних інститутів і пруденційний нагляд за кредитними організаціями та інвестиційними фірмами. - Режим доступу: <http://http://www.europarl.europa.eu>

5. Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems. December 2010 (rev June 2011): Basel Committee on Banking Supervision, 2010. – 68p. - Режим доступу: <http://www.bis.org>
6. Basel III: The Liquidity Coverage Ratio and liquidity risk monitoring tools. January 2013: Basel Committee on Banking Supervision, 2013. – 69 p. - Режим доступу: <http://www.bis.org>
7. International Convergence of Capital Measurement and Capital Standard. A Revised Framework. Updated November 2005: Basel Committee on Banking Supervision, 2005. - 272 p. - Режим доступу: <http://www.bis.org>
8. Ефективність та конкурентоспроможність банківської системи України / за ред. Г.Т. Карчевої, Т.С. Смовженко, В.І. Міщенко. – К.: УБС, 2016.
9. Банківська система України на шляху євроінтеграції: монографія / За ред. С.А. Буковинського. (Серія «Інституційні засади розвитку банківської системи України»). – К.: ЦНД НБУ, 2015. – 496 с.
https://www.researchgate.net/publication/295703101_Bankivska_sistema_Ukraini_na_slahu_evrointegracii_monografia
10. Міщенко В.І. Банківський нагляд: Підручник / В.І. Міщенко, С.В. Науменкова. – К.: ЦНД НБУ, 2011. – 498 с.
11. Науменкова С.В. Розвиток фінансового сектору України в умовах формування нової фінансової архітектури: монографія / С.В. Науменкова, С.В. Міщенко. – К.: Університет банківської справи НБУ, 2009. – 384 с.
12. Міщенко В.І. Банківська система України: проблеми становлення та розвитку (25 років банківській системі України)/ В.І. Міщенко, С.В. Науменкова // Фінанси України. – 2016. - №5 . – С.7-33. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2016_5_3
13. Науменкова С. Ефективність пруденційного банківського нагляду: особливості методичних підходів / С. Науменкова, К. Цицик // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. – 2015. – №10(175). – С.46-55.
http://bulletin-econom.univ.kiev.ua/wp-content/uploads/2015/11/175_8.pdf
DOI: <http://dx.doi.org/10.17721/1728-2667.2015/175-10/8>.
14. Науменкова С.В. Макропруденційні інструменти в механізмі забезпечення фінансової стабільності / С.В. Науменкова, В.І. Міщенко // Фінанси України. – 2015. – № 10. – С.53-76. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2015_10_5
15. Науменкова С.В. Базель I, II, III: розвиток підходів для зміцнення регуляторної основи / С.В.Науменкова // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. – 2015. - №12 (177). – С.39-48.
http://bulletin-econom.univ.kiev.ua/wp-content/uploads/2016/04/177_5-1.pdf
DOI: <http://dx.doi.org/10.17721/1728-2667.2015/177-12/5>
16. Науменкова С. Обстеження збалансованості попиту та пропозиції на кредитному ринку: досвід центральних банків / С. Науменкова //Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. – 2014. – №10(163). – С.51-57. – DOI: <http://dx.doi.org/10.17721/1728-2667.2014/163-10/10>
17. Науменкова С.В. Макропруденційний банківський нагляд та умови забезпечення його ефективності / С.В. Науменкова, К.Ю. Цицик // Економіка розвитку (Economics of Development). – 2014. – №4 (72). – С.65-72. – URL: http://www.ed.ksue.edu.ua/ER/knt/ee144_72/e144nau.pdf
18. Міщенко В.І. Поняття системного ризику та підходи до визначення системно значущих банків /В.І. Міщенко, С.В. Науменкова // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. Проблеми інтеграції України у світовий економічний простір (збірник наукових праць) /НАН України. Ін-т регіональних досліджень. – Львів, 2014. – Вип.1 (105). – С.186-196. – URL: [http://ird.gov.ua/sep/sep20141\(105\)/sep20141\(105\)_186_NaumenkovaSV,MishchenkoVI.pdf](http://ird.gov.ua/sep/sep20141(105)/sep20141(105)_186_NaumenkovaSV,MishchenkoVI.pdf)
19. Науменкова С.В. Розвиток кредитування у посткризових умовах / С.В. Науменкова, С.В. Міщенко // Банківська справа. – 2013. –№1. – С.3-19.

20. Науменкова С.В. Нові тенденції в механізмі регулювання фінансового сектору / С.В. Науменкова // Вісник Національного банку України. – 2011. – №12. – С.4-11. – URL: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=85243
21. Науменкова С.В. Нові тенденції в монетарній політиці та діяльності центральних банків у посткризовий період / С.В. Науменкова, С.В. Міщенко // Банківська справа. – 2011. – №5. – С.12-29.
22. Науменкова С. Формування нової фінансової архітектури: основні питання та можливі виклики для України / С. Науменкова // Вісник Національного банку України. – 2010. – №1. – С.8-13. – URL: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=84594

1.5. Проектне фінансування

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Теоретичні засади проектного фінансування

Основні ознаки проекту. Класифікація проектів. Економічний зміст та принципи проектного фінансування. Основні етапи проектного фінансування. Види та форми проектного фінансування. Суб'єкти проектного фінансування. Функції ініціатора проекту, замовника, інвестора, керівника проекту, підрядників, проектувальників, постачальників, консультантів та радників. Світовий досвід та передумови розвитку проектного фінансування в Україні.

Тема 2. Передінвестиційні дослідження. Бізнес план та паспорт інвестиційного проекту

Проектний цикл та його основні фази: передінвестиційна, інвестиційна, експлуатаційна, їх основна спрямованість. Характеристика основних фаз проекту. Попереднє обґрунтування інвестиційної привабливості проекту. Інформаційний меморандум та паспорт інвестиційного проекту. Бізнес-план реального інвестиційного проекту, характеристика основних розділів: Загальний порядок розробки, узгодження і затвердження ТЕО. Основні розділи ТЕО.

Тема 3. Фінансовий план інвестиційного проекту

Фінансовий план інвестиційного проекту, його структура. Основні розділи фінансового плану: план прибутків та збитків, план руху грошових коштів, плановий баланс. Розрахунок точки беззбитковості та запасу фінансової міцності проекту. Проектний грошовий потік та його розрахунок. Сальдо реальних накопичених грошей і аналіз ліквідності проекту. Фінансовий профіль проекту. Особливості розробки бізнес-плану інвестиційного проекту з залученням коштів іноземного інвестора.

Тема 4. Оцінка ефективності інвестиційних проектів

Основні підходи до оцінки ефективності інвестиційних рішень. Необхідність урахування зміни вартості грошей у часі при аналізі проектних рішень. Основні показники ефективності реальних інвестиційних проектів: чиста теперішня вартість, індекс дохідності, період окупності, внутрішня норма дохідності, модифікована внутрішня норма дохідності. Економічний зміст основних критеріїв ефективності, їх переваги та недоліки, особливості застосування та методи розрахунку. Комерційна та бюджетна ефективність проекту. Розрахунок критичних значень змінних проекту.

Тема 5. Порівняльний аналіз альтернативних проектів

Використання концепції альтернативної вартості у проектному аналізі. Оцінка альтернативних, конкуруючих і споріднених інвестицій. Оцінка проектів з різними термінами функціонування. Визначення горизонту планування. Аналіз інвестиційних проектів, що підлягають і не підлягають подрібненню та особливості використання методичних підходів до їх аналізу. Особливості аналізу альтернативних проектів в умовах невизначеності. Порівняльний аналіз проектів з різними термінами функціонування на основі застосування методу еквівалентного річного ануїтету (ЕРА) та методу ланцюгового заміщення.

Побудова контуру NPV альтернативних проектів. Точка Фішера, її значення та особливості розрахунку. Визначення точки Фішера за допомогою графічного методу та за допомогою побудови додаткового грошового потоку. Аналіз інвестиційних проектів в умовах інфляції.

Тема 6. Фінансове забезпечення реалізації інвестиційного проекту

Особливості розрахунків потреби в інвестиційних ресурсах для здійснення реальних інвестицій. Розробка стратегії формування інвестиційних ресурсів. Способи залучення капіталу та характеристика основних джерел фінансування. Сучасні методи фінансування інвестиційних проектів: повне фінансування за рахунок внутрішніх джерел; акціонування; кредитне фінансування, лізинг; змішане фінансування. Оцінка вартості капіталу в процесі аналізу інвестиційної привабливості проекту. Графік інвестиційних можливостей (IOS), його побудова та особливості застосування. Графік граничної вартості капіталу, його використання

в процесі формування портфеля реальних інвестиційних проектів. Оптимізація бюджету капіталовкладень. Вплив структури капіталу на ефективність проекту.

Тема 7. Державне фінансування інвестиційних проектів

Державні інвестиційні проекти і програми. Залучення інвестицій для реалізації проектів на основі укладання концесійних угод. Порядок проведення на конкурсних засадах оцінки та відбору інвестиційних проектів, що передбачають залучення коштів державного бюджету. Особливості затвердження інвестиційних проектів і програм та проведення їх комплексної державної експертизи. Особливості основних етапів державної експертної оцінки проектів.

Основні форми проектних угод з державним сектором, особливості їх застосування. Основні методи оцінювання ефективності проектів публічно-приватного партнерства: Cost-Benefit Analysis (CBA) – повний аналіз витрат і вигід; Public Sector Comparator (PSC) – компаратор державного сектора; конкурсні торги.

Тема 8. Участь фінансових установ у проектному фінансуванні

Роль банків у фінансовому забезпеченні проектів підтримки та розвитку регіонів, галузей, малого бізнесу. Форми участі банків у реалізації інвестиційних проектів і програм. Порядок конкурсного відбору інвестиційних проектів банківськими установами.

Поняття банківського консорціуму. Основні завдання банківських консорціумів для фінансування проектів: Особливості консорціумного кредиту. Організація консорціумного кредитування. Основні розділи консорціумного кредитного договору та їх зміст. Вартість консорціумного кредиту. Розподіл ризиків при консорціумному кредитуванні проектів.

Роль міжнародних фінансових установ у фінансовому забезпеченні реалізації інвестиційних проектів.

Тема 9. Оцінка ризику інвестиційного проекту

Вплив зовнішніх та внутрішніх чинників на проект. Види ризиків, що виникають на різних стадіях життєвого циклу проекту. Класифікація проектних ризиків. Систематичні та несистематичні проектні ризики. Методи оцінки інвестиційних ризиків реальних проектів. Аналіз ризику методом побудови дерева рішень. Особливості застосування кумулятивного методу в процесі оцінки ризику інвестиційного проекту. Статистичні методи оцінки ризику.

Метод чутливості реагування, особливості його застосування в проектному аналізі для оцінки ризику. Основні етапи аналізу чутливості реагування. Визначення пофакторної еластичності проекту. Оцінка критичних значень змінних проекту. Недоліки та обмеженість аналізу чутливості. Метод сценаріїв та особливості його застосування. Формування оптимістичного та песимістичного сценаріїв. Характеристика методу імітаційного моделювання (методу Монте-Карло).

Тема 10. Фінансові інструменти управління проектними ризиками

Основні принципи управління проектними ризиками. Основні інструменти управління проектними ризиками кредиторів та інвесторів: інструменти скасування проектних ризиків; запобігання та контролю проектних ризиків; страхування ризиків; поглинання проектних ризиків. Основні види банківських гарантій, що застосовуються у проектному фінансуванні. Основні інструменти, орієнтовані на захист інтересів кредиторів; інструменти захисту інтересів замовників; інструменти захисту інтересів виконавців (підрядників, постачальників, консультантів). Управління ризиками кредиторів проекту. Особливості розподілу ризику між учасниками проекту.

Тема 11. Організація проектного фінансування

Основні принципи побудови системи управління проектом. Схеми взаємодії суб'єктів в процесі реалізації проекту. Види моніторингу: маркетинговий, фінансовий, технічний. Моніторинг робіт. Управління ресурсами проекту. Управління вартістю проекту. Методи контролю вартості проекту. Порядок прийомки виконаних робіт та готових об'єктів та його основні стадії (етапи).

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Про інвестиційну діяльність. Закон України від 18 вересня 1991 року № 1561-ХІІ. – Режим доступу: <http://www://zakon2.rada.gov.ua/laws>.
2. Про концесії. Закон України від 16 липня 1999 року № 997-ХІV. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws>.
3. Грей К.Ф., Ларсон Э.У. Управление проектами: Практическое руководство.- М.: Дело и Сервис, 2003.-528 с.
4. Кириленко Т.П. Проектне фінансування: Підручник.- К.: Знання, 2006. - 208 с.
5. Пайк Р. Корпоративные финансы и инвестирование. 4-е изд. Пер. с англ. / Р. Пайк, Б. Нил. – СПб: Питер, 2006. – 784 с.
6. Пересада А.А., Майорова Т.В., Ляхова О.О. Проектне фінансування. - К.: КНЕУ, 2005.- 736 с.
7. Пинто Дж.К. Управление проектами. - СПб: Питер, 2004. - 464 с.
8. Науменкова С.В. Проектне фінансування. Навчально-методичний комплекс забезпечення викладання навчальної дисципліни для магістрів спеціальностей «Фінанси», «Банківська справа». – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2010. - 72 с.
9. Науменкова С. Фінансові інструменти убезпечення від політичних ризиків у проектному фінансуванні / С. Науменкова, С. Міщенко, Є. Тіщенко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. – 2016. - №10 (187). – С. 6 – 17. – URL: http://bulletin-econom.univ.kiev.ua/wp-content/uploads/2017/01/187_6-17.pdf
10. Науменкова С.В. Особливості оцінювання ефективності проектів публічно-приватного партнерства: зарубіжний досвід та українська практика / С.В. Науменкова, Я.О. Овсянникова // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. – 2013. – №134. – С.47-51. – DOI: <http://dx.doi.org/10.17721/1728-2667.2013/134-1/13>
11. Науменкова С.В. Особливості та інструменти проектного фінансування в Україні / С.В. Науменкова, Л.Ю. Гавриш // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. Збірник наукових праць. – Харків: Харківський інститут банківської справи УБС НБУ. – Випуск1(14), 2013. – С. 214-222. – URL: <http://fkd.org.ua/article/view/25098>
12. Науменкова С.В. Фінансування проектів публічно-приватного партнерства / С.В. Науменкова, Я. О. Овсянникова // Теоретичні та прикладні питання економіки: Зб. наук. праць. Випуск 1(30). – К.: ВПЦ «Київський університет», 2015. – С.54-66. – Режим доступу: http://tppe.econom.univ.kiev.ua/data/2015_30/z30_06.pdf

1.6. Облік у банку

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Організація бухгалтерського обліку в банках України

Загальна характеристика банківського бухгалтерського обліку. Концепція побудови фінансового обліку в банках України. Принципи МСБО та МСФЗ.

Технологія фінансового обліку. Меморіально-ордерна форма обліку. Обліковий цикл та його основні етапи. Організація обліково-операційної роботи в банківській установі. Принцип надання працівникам бухгалтерії банку прав відповідального виконавця.

Основи раціональної побудови та етапи документообrotу в банках. Банківська документація. Обов'язкові та інші реквізити документів.

Тема 2. План рахунків та організація аналітичного обліку в банках

Банківські операції як об'єкти обліку. Особливості Плану рахунків та принципи його побудови. Структура Плану рахунків банків.

Засади організації аналітичного обліку в банках України. Особовий рахунок як основна форма банківського аналітичного обліку. Обов'язкові та рекомендовані параметри аналітичного обліку.

Тема 3. Облік розрахункових і касових операцій банків

Міжбанківські розрахунки: загальна характеристика та основні організаційні форми. Прямі кореспондентські відносини та кореспондентські рахунки. “Лоро” і “ностро” рахунки. Облік операцій за “лоро” і “ностро” рахунками.

Документальне оформлення та порядок відкриття поточних рахунків клієнтам банку. Форми безготівкових розрахунків. Пластикові картки та векселі. Порядок відображення в обліку розрахункових операцій клієнтів банку.

Типова структура касового підрозділу банку. Система матеріальної відповідальності працівників каси банку. Документальне оформлення, синтетичний та аналітичний облік прибуткових і видаткових касових операцій банків.

Тема 4. Облік пасивних операцій банків

Загальна характеристика та види пасивних операцій банків. Оцінка фінансових інструментів за справедливою вартістю. Метод дисконтування грошових потоків. Первісне визнання заборгованості. Неамортизована премія / дисконт.

Класифікація залучених банком депозитів в бухгалтерському обліку. Виплата відсотків «на період» та «за період». Нарахування процентних витрат за фактичною ставкою. Збір до Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. Відображення в обліку пасивних депозитних операцій.

Класифікація отриманих банком кредитів в обліку. Методика обліку коштів, запозичених банком в результаті пасивних кредитних операцій.

Економічна сутність та переваги формування ресурсної бази банку шляхом емісії боргових цінних паперів. Купонна та дисконтна форми їх випуску боргових цінних паперів: особливості відображення в обліку. Строкове та дострокове погашення цінних паперів власного боргу.

Тема 5. Облік активних операцій банків

Економічна характеристика і основні види активних операцій банків України. Принципи облікової оцінки фінансових активів банку. Категорії якості заборгованості за активними операціями. Облік розміщених міжбанківських депозитів.

Порядок формування кредитного портфелю банків. Класифікація кредитної заборгованості в Плані рахунків. Методика обліку операцій банку з видачі та обслуговування кредитів. Облік отриманих гарантій та застави.

Порядок формування, використання і обліку банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями. Списання безнадійних активів. Облік повернення раніше списаних сум безнадійної заборгованості.

Портфельні інвестиції. Вкладення в дочірні та асоційовані компанії. Види оцінки вкладень в цінні папери інших емітентів. Метод пайової участі. Нарахування доходу за цінними паперами інших емітентів. Придбання боргових цінних паперів між датами сплати купону. Операції структурної зміни портфелю цінних паперів. Переоцінка придбаних цінних паперів та формування резерву. Вибуття цінних паперів шляхом прямого продажу.

Тема 6. Облік валютних операцій банків

Види банківських операцій в іноземній валюті та їх класифікація. Валютна позиція банку. Валютні курси. Характеристика рахунків для запису валютної позиції. Переоцінка монетарних статей балансу банку в іноземній валюті.

Облік операцій в іноземній валюті, що виконуються банком за дорученням клієнтів. Міжбанківські обмінні операції в іноземній валюті. Неторговельні операції банків з валютними цінностями. Правила роботи обмінної каси. Конверсія іноземної валюти.

Облік біржових операцій банків з іноземною валютою. Облік експортно-імпортних операцій клієнтів.

Тема 7. Облік власного капіталу банку

Структура власного капіталу банку. Нормативні вимоги до регулятивного капіталу банків. Облік складових основного і додаткового капіталу. Емісійні різниці. Облік викупу у акціонерів та перепродажу власних акцій.

Загальні резерви та фонди банку. Результати минулих років. Фінансовий результат поточного року. Результати переоцінки основних засобів і нематеріальних активів. Субординований борг: економічна та правова характеристика, особливості обліку.

Тема 8. Облік необоротних активів банків

Класифікація основних засобів і нематеріальних активів, що використовуються банками в своїй основній діяльності. Види їх оцінки. Облік операцій з надходження основних засобів і нематеріальних активів.

Порядок нарахування і відображення в обліку зносу (амортизації) основних засобів і нематеріальних активів. Передумови проведення і відображення в обліку переоцінки основних засобів. Облік вкладень банку до статутного капіталу господарських товариств у формі основних засобів і нематеріальних активів. Гудвіл та порядок його обліку.

Загальна характеристика і класифікація лізингових операцій. Облік операцій з фінансового лізингу в обліку лізингоодержувача та лізингодавця. Оперативний лізинг та особливості його відображення на рахунках бухгалтерського обліку банківської установи.

Тема 9. Облік податкових розрахунків банківських установ

Порядок організації та ведення обліку за податками та обов'язковими платежами в установах банків. Формування, облік і порядок сплати податку на прибуток. Облік податку на майно (транспортний податок та плата за землю).

Об'єкти оподаткування податком на додатну вартість в діяльності банків. Облік ПДВ банками, які зареєстровано платниками ПДВ. Облік та сплата банками мита.

Облік Єдиного соціального внеску. Облік податку на доходи фізичних осіб. Види фінансових санкцій: за розрахунками з бюджетом та позабюджетними фондами, за банківськими та господарськими операціями та їх облік.

Тема 10. Облік доходів, витрат і фінансових результатів діяльності банків

Економічна сутність та класифікація доходів і витрат банківської установи.

Основні правила обліку доходів і витрат. Щомісячне або щоденне нарахування процентних та прирівняних до них комісійних доходів і витрат. Принципи здійснення коригувальних проведення.

Порядок формування і обліку фінансового результату діяльності банківської установи. Відображення в обліку прибутку та збитку поточного року.

Тема 11. Фінансова звітність банків

Бухгалтерський баланс як основна форма фінансової звітності банків. Балансовий звіт: загальна характеристика, структура та основні елементи. Класифікація, види та характеристика балансів, які складаються банками.

Звіт про прибутки та збитки. Допоміжна фінансова звітність: про кредитну діяльність банку, про депозитну діяльність, про формування резервів під активні операції, про дотримання економічних нормативів, про діяльність банку з цінними паперами.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Навчально-методична:

1. Волкова І.А. Бухгалтерський облік у банках: [навч. посіб.] / І.А. Волкова – вид. 2-ге. – К.: ЦУЛ, 2011. – 520 с.
2. Кіндрацька Л. М. Фінансовий та управлінський облік у банках: [підруч.] / Л. М. Кіндрацька – вид. 2-ге, без змін. – К.: КНЕУ, 2009. – 816 с.
3. Литвин Н. Б. Фінансовий облік у банках (у контексті МСФЗ): [підруч.] / Н. Б. Литвин – К.: “Хай-Тек Прес”, 2010. – 608 с.
4. Снігурська Л. П. Облік у банках (у схемах і таблицях): [навч. посіб.] / Л.П. Снігурська; Київ. нац. екон. ун-т ім. В.Гетьмана. – К., 2009. – 519 с.
5. Табачук Г.П. Фінансовий облік у банках: [навч. посіб.] / Г.П. Табачук, О.М. Сарахман, Т.М. Бречко – К.: ЦУЛ, 2010. – 422 с.

Нормативна:

1. Інструкція з бухгалтерського обліку кредитних, вкладних (депозитних) операцій та формування і використання резервів під кредитні ризики в банках України. Постанова Правління НБУ від 27.12.2007 р. №481 (зі змінами та доповненнями).
2. Інструкція з бухгалтерського обліку операцій в іноземній валюті та банківських металах у банках України. Постанова Правління НБУ від 17.11.2004 р. №555 (зі змінами та доповненнями).
3. Інструкція з бухгалтерського обліку операцій з готівковими коштами та банківськими металами в банках України. Постанова Правління НБУ від 20.10.2004р. №495 (зі змінами та доповненнями).
4. Інструкція з бухгалтерського обліку операцій з цінними паперами та фінансовими інвестиціями в банках України. Постанова Правління НБУ від 22.06.2015 р. №400.
5. Інструкція з бухгалтерського обліку основних засобів та нематеріальних активів банків України. Постанова Правління НБУ від 20.12.2005 р. №480 (зі змінами та доповненнями).
6. Інструкція про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України. Постанова Правління НБУ від 24.10.2011 р. №373. (зі змінами та доповненнями).
7. Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ, МСФЗ для МСП, включаючи МСБО та тлумачення КТМФЗ, ПКТ) IASB; Список, Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2017 р.
8. План рахунків бухгалтерського обліку банків України та Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку. Постанова Правління НБУ від 17.06.2004 р. №280. (зі змінами та доповненнями).
9. Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями. Постанова Правління НБУ від 30.06.2016 р. №351 (зі змінами).
10. Правила бухгалтерського обліку доходів і витрат банків України. Постанова Правління НБУ від 18.06.2003 р. №255 (зі змінами та доповненнями).

11. Правила бухгалтерського обліку операцій з використанням платіжних карток у банках України. Постанова Правління НБУ від 8.04.2005 р. №123 (зі змінами та доповненнями).
12. Правила організації статистичної звітності, що подається до Національного банку України. Постанова Правління НБУ від 01.03.2016 р. №129. (зі змінами та доповненнями).

2. СТРУКТУРА ІСПИТУ ТА МЕТОДИКА ЙОГО ПРОВЕДЕННЯ

Комплексний кваліфікаційний державний екзамен складається з виконання завдань таких типів:

- письмова відповідь на теоретичні питання науково-аналітичного характеру;
- письмова тестова перевірка знань з комплексу дисциплін, що входять до програми кваліфікаційного державного іспиту;
- письмове розв’язання ситуаційних задач з вище перелічених дисциплін, що дозволяє перевірити сформованість відповідних умінь та навичок магістра відповідної спеціалізації;
- виконання творчого завдання, що передбачає розгляд, аналіз та висновки щодо проблемної ситуації.

Кожен білет містить: одне теоретичне питання, 20 тестів, одну ситуаційну задачу, одне творче завдання науково-дослідного характеру. Оцінки за державний іспит виставляються колегіально з урахуванням думки всіх членів ДЕК

3. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ДЕРЖАВНИЙ ІСПИТ

3.1. Актуальні проблеми економічної теорії

1. Методологічні принципи та суттєві риси теорії постіндустріального суспільства.
2. Особливості синергетики та її відповідність постіндустріальній економіці.
3. “Риторика економіки” та її значення для економічної теорії.
4. Сутність інтелектуальної діяльності та її реалізація в інноваційній економічній теорії.
5. Теорія постіндустріального суспільства як глобальна методологічна парадигма.
6. Процес формування і розвиток феномену глобалізації.
7. Теоретичні моделі перехідної економіки.
8. Специфіка цінності в сучасних умовах та його прояви в економічній теорії.
9. Методологічні проблеми дослідження праці та її ролі в цивілізаційному прогресі.
10. Технологічний і соціальний детермінізм, їх взаємозв’язок і відмінність.
11. Проблема інноваційного мислення в соціально-економічному пізнанні.
12. “Третя хвиля” Е. Тоффлера та її значення для сучасної економічної теорії.
13. Сутність парадигмального підходу в економічній теорії.
14. “Інформаціоналізм” як парадигма інноваційного мислення в економічному пізнанні і діяльності.
15. Особливості доекономічного, економічного та постеконічного суспільств.
16. Інформаційно-інтелектуальні технології як основа постіндустріальної економіки.
17. Проблема синтезу класичної та неокласичної економічної теорії.
18. Цивілізаційний підхід та його значення для суспільно-економічної теорії.
19. Концепція фінансової економіки в економічній теорії.
20. Роль Інтернету в розвитку економічного знання.
21. Модифікація вартості в процесі становлення постеконічної економічної теорії.
22. Розвиток нових сфер економічного знання в інформаційному суспільстві, їх особливості.
23. Неоінституціоналізм як парадигма сучасного пізнання економічного буття.
24. Економічна теорія в системі фундаментальної і прикладної науки.
25. Інновація і догматизм в науковому та економічному пізнанні.
26. Методологія постмодернізму та її інноваційне значення для економічного дослідження.
27. Концепція постлюдини в сучасній економічній теорії.
28. Поняття інтелектуального потенціалу та його значення для економічної науки.
29. «Економічна антропологія» та її місце в сучасній економічній теорії.
30. Складові інтелектуального потенціалу та їх характеристика
31. Поняття “економічної цивілізації” та її місце в сучасній економічній теорії.

3.2. Центральний банк і грошово-кредитна політика

1. Основні причини створення центральних емісійних банків.
2. Статус, форми функціонування центральних банків світу.
3. Організаційно-правові основи центральних банків світу.
4. Характеристика європейської системи центральних банків.
5. Економічна незалежність центральних банків.
6. Правова основа діяльності Національного банку України.
7. Функції і завдання діяльності Національного банку України.
8. Повноваження та формування Ради Національного банку України.
9. Організаційна структура Національного банку України.
10. Характеристика операцій Національного банку України.
11. Повноваження Правління Національного банку України.
12. Фінансове забезпечення Національного банку України.
13. Роль центрального банку в регулюванні готівкового обігу.
14. Порядок ведення емісійних операцій.
15. Система контролю справжності грошових знаків і монет.
16. Загальні умови рефінансування банків.
17. Механізм проведення кількісного тендеру розміщення кредитних ресурсів.
18. Механізм проведення процентного тендеру розміщення кредитних ресурсів.
19. Порядок надання кредиту «овернайт».
20. Економічний зміст та призначення стабілізаційних кредитів.
21. Сучасний монетаризм і грошово-кредитне регулювання економіки.
22. Типи стратегій монетарної політики.
23. Цілі монетарної політики.
24. Методи і інструменти монетарної політики.
25. Обов'язкові резервні вимоги – як інструмент грошово-кредитної політики.
26. Операції на відкритому ринку.
27. Сутність та призначення облікової ставки.
28. Дисконтна та девізна валютні політики.
29. Економічна сутність, цілі і задачі валютної політики.
30. Структура золотовалютного резерву.

3.3. Фінансовий менеджмент в банку

1. Сутність та інструментарій фінансового менеджменту в банку.
2. Стратегії та методи управління фінансовою діяльністю банку.
3. Ризики у банківській діяльності: сутність та класифікація за методикою НБУ.
4. Стратегія управління активами та пасивами банку.
5. Сутність бюджетування в банку.
6. Власний капітал банку та методи управління ним.
7. Методи оцінювання та визначення достатності банківського капіталу.
8. Методи управління депозитними зобов'язаннями банку.
9. Методи управління недепозитними зобов'язаннями банку.
10. Валютна політика банків.
11. Ефективність управління портфелем цінних паперів банку.
12. Інвестиційна політика банківських установ. Види інвестиційної політики.
13. Класифікація та функції портфеля цінних паперів у банку.
14. Кредитна політика банків.
15. Методи оцінювання потреби в ліквідних коштах.
16. Методи управління валютними ризиками банків.
17. Методи управління кредитним ризиком.
18. Методи оцінювання ризику та ефективності управління портфелем цінних паперів.
19. Особливості управління процентним ризиком банку.
20. Регулюючий вплив НБУ на формування кредитного портфеля банку.

21. Стратегії управління активами та пасивами банку.
22. Стратегії управління ліквідністю банку.
23. Стратегії формування портфеля цінних паперів. Види портфелів цінних паперів банку.
24. Сутність та методика геп-менеджменту.
25. Сутність та призначення фінансового менеджменту у банку.
26. Сутність, види та інституційна структура сек'юритизації.
27. Особливості реалізації класичної сек'юритизації.
28. Особливості реалізації синтетичної сек'юритизації.
29. Інструментарій управління ліквідністю банку.
30. Визначення ліквідної позиції банку.

3.4. Банківський нагляд

1. Європейська система фінансового нагляду.
2. Основні моделі організації банківського нагляду в зарубіжних країнах.
3. Основні принципи ефективного банківського нагляду.
4. Базель I (Угода про капітал – 1988 р.), головна ідея та принципові положення.
5. Принципові моменти Нової Угоди про достатність капіталу (Базель II).
6. Посилення вимоги Базельського комітету до структури та якості капіталу банків.
7. Організація банківського нагляду в Україні.
8. Організація реєстрації банківських установ.
9. Ліцензування банківської діяльності.
10. Організація виїзного інспектування банків.
11. Економічні нормативи регулювання банківської діяльності.
12. Кількісні параметри та оцінка якості управління кредитним ризиком.
13. Кількісні параметри та оцінка якості управління ризиком незбалансованої ліквідності.
14. Кількісні параметри та оцінка якості управління ризиком зміни процентної ставки.
15. Кількісні параметри та оцінка якості управління ринковим ризиком.
16. Кількісні параметри, критерії та оцінка якості валютного ризику.
17. Кількісні параметри, критерії та оцінка якості операційно-технологічного ризику.
18. Використання скорингових карт при визначенні рейтингу фінансової стійкості банку.
19. Стрес-тестування як метод оцінки ризику.
20. Макропруденційний нагляд, зміст та спрямованість застосування.
21. Основні макропруденційні інструменти для ідентифікації та обмеження поширення системних ризиків.
22. Розвиток класичних підходів CAMELS для визначення рейтингу фінансової стійкості банку
23. Використання концепції економічного капіталу у банківському нагляді.
24. Роль FATF та Банку міжнародних розрахунків у розвитку міжнародного співробітництва у протидії шахрайствам в банківській сфері.
25. Оцінюванні кредитного ризику при розрахунку вимог до капіталу банків на основі застосування стандартизованого підходу.
26. Оцінюванні кредитного ризику при розрахунку вимог до капіталу банків на основі застосування внутрішніх рейтингів (IRB).
27. Основні методи розрахунку вимог до капіталу під операційний ризик: базовий та вдосконалений
28. Характеристика заходів впливу НБУ за порушення банківського законодавства.
29. Призначення тимчасової адміністрації банку
30. Примусова реорганізація та ліквідація банків.

3.5. Проектне фінансування

1. Економічний зміст та принципи проектного фінансування.
2. Поняття інвестиційного проекту. Класифікація проектів за основними ознаками.
3. Життєвий цикл проекту. Основні фази проектного циклу та їх зміст.

4. Особливості подання попередньої інформації про проект. Бізнес-план та паспорт інвестиційного проекту, їх зміст.
5. Фінансовий план інвестиційного проекту, послідовність складання та зміст основних розділів.
6. План прибутків та збитків як складова фінансового плану проекту.
7. Обчислення порогу рентабельності та запасу фінансової міцності проекту.
8. Поняття проектного грошового потоку. Види грошових потоків проекту.
9. Розрахунок проектного грошового потоку.
10. Оцінка ліквідності інвестиційного проекту.
11. Основні критерії ефективності інвестиційного проекту: NPV, PI, IRR, зміст та порядок розрахунку
12. Розрахунок дисконтованого строку окупності проекту.
13. Оцінка критичних значень змінних проекту.
14. Графік граничної вартості капіталу: особливості побудови та призначення.
15. Графік інвестиційних можливостей: особливості побудови та використання.
16. Оптимізація бюджету капіталовкладень.
17. Фінансова стійкість проекту. Класифікація проектів за рівнем фінансової стійкості.
18. Основні фінансові інструменти управління проектними ризиками.
19. Основні види банківських гарантій, що застосовуються у проектному фінансуванні.
20. Використання методу чутливості реагування для оцінювання ризику інвестиційного проекту.
21. Метод сценаріїв та особливості його використання для оцінювання ризиків інвестиційних проектів.
22. Порівняльний аналіз інвестиційних проектів в умовах невизначеності.
23. Оцінка вартості капіталу в процесі аналізу інвестиційної привабливості проекту.
24. Аналізу проектів з різними термінами функціонування з використанням методу еквівалентного річного ануїтету (ЕРА).
25. Метод ланцюгового заміщення для аналізу проектів з різними термінами функціонування.
26. Бюджетна ефективність інвестиційного проекту.
27. Розподіл ризиків при консорціумному кредитуванні проектних угод.
28. Основні розділи консорціумного кредитного договору та їх зміст.
29. Основні форми проектних угод з державним сектором, особливості їх застосування.
30. Оцінювання ефективності проектів публічно-приватного партнерства.

3.6. Облік у банку

1. Організація облікової роботи бухгалтерії банку.
2. Організація обліково-операційної роботи і побудова бухгалтерського апарату.
3. План рахунків і принципи його побудови.
4. Організація та облік міжбанківських розрахунків.
5. Організація безготівкових розрахунків клієнтів банку.
6. Облік касових операцій банків.
7. Методика обліку пасивних депозитних операцій з іншими банками.
8. Методика обліку пасивних депозитних операцій з фізичними особами.
9. Методика обліку пасивних депозитних операцій з юридичними особами.
10. Методика обліку пасивних кредитних операцій.
11. Облік операцій прямого РЕПО.
12. Облік субординованого боргу.
13. Облік операцій з дисконтними цінними паперами власного боргу.
14. Облік операцій з купонними цінними паперами власного боргу.
15. Облік дострокового погашення цінних паперів власного боргу
16. Облік активних депозитних операцій.
17. Облік активних кредитних операцій з суб'єктами господарювання.
18. Облік активних кредитних операцій з фізичними особами.
19. Облік активних кредитних операцій з органами державної влади.

20. Облік активних кредитних операцій з іншими банками.
21. Облік операцій зворотного РЕПО.
22. Облік формування резервів для відшкодування втрат за кредитними операціями банку.
23. Облік використання резервів для відшкодування втрат за кредитними операціями банку.
24. Облік вкладень в цінні папери в торговому портфелі банку.
25. Облік вкладень в цінні папери в портфелі банку на продаж.
26. Облік вкладень в цінні папери в портфелі банку до погашення.
27. Облік інвестицій в дочірні компанії та асоційовані компанії
28. Особливості обліку операцій в іноземній валюті.
29. Облік власного капіталу банку.
30. Відображення в обліку формування фінансового результату банку і використання прибутку.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ

Результати комплексного державного іспиту визначаються оцінками за національною та 100-бальною шкалою та оголошуються після оформлення протоколів засідань державних екзаменаційних комісій в день складання іспиту або наступного дня (табл. 1).

Таблиця 1.

Шкала відповідності 100-бальної та 5-бальної систем оцінювання

<i>Оцінка за 100-бальною шкалою</i>	<i>Оцінка за 5-бальною шкалою</i>
90- 100	Відмінно
85-89	Добре
75-84	
65-74	
60-64	Задовільно
35-59	
0-34	Незадовільно

Оцінювання складових частин екзаменаційного білету здійснюється за критеріями, зазначеними за такою шкалою табл. 2.

Таблиця 2.

Критерії оцінювання відповідей магістрів на структурні елементи екзаменаційного білету

<i>№</i>	<i>Структурні елементи екзаменаційного білету</i>	<i>Максимальна кількість балів</i>	<i>Критерії виставлення балів</i>	<i>Кількість балів за відповідь</i>
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
1.	Теоретичне питання	30	Правильність постановки питання, аналіз необхідних взаємозв'язків, наведення посилань на провідних вчених, що займаються розробкою даної тематики, та широкого застосування категоріального апарату з проблеми, що досліджується. Продемонстровано творчий підхід до викладення програмного матеріалу і здатність до самостійної його оцінки.	23-30
			Неповне розкриття питання, неповний розгляд існуючих взаємозв'язків, мають місце труднощі з наведенням посилань на провідних вчених, що займаються даною проблемою, і проаналізувати їх основні наукові праці, обмежене використання категоріального апарату з досліджуваної проблеми. Мають місце неточності непринципового характеру при викладенні основних результатів, які не впливають на правильність подальшого ходу розкриття теоретичного питання.	15 - 22

Продовження табл.2

1	2	3	4	5
			Розкриття змісту питання є несистемним, поверхневим, відсутній аналіз причинно-наслідкових зв'язків з даної проблеми з посиланням на наукові праці лише окремих вчених, що розробляють досліджувані питання, а також помилкове застосування категоріального апарату з аналізованої проблеми.	8 - 14
			Нерозуміння суті питання та взаємозв'язків між процесами, що розглядаються, неспроможність вказати вчених, що займаються даною проблематикою, та провести аналіз їх наукових праць, а також демонструє незнання категоріального апарату з проблеми.	0 - 7
2.	Тестові завдання	30	Тести мають закритий характер. За правильну відповідь на тест зараховується 1,5 бали.	0 - 30
3.	Ситуаційне завдання	20	Комплексне вирішення ситуаційного завдання на 90 - 100%. Матеріал викладено повно та послідовно, з правильним застосуванням категоріального апарату та обґрунтованими висновками.	16-20
			Вирішення ситуаційного завдання на 70 - 89%. Матеріал викладено досить повно, з застосуванням категоріального апарату. Висновки обмежені.	11-15
			Вирішення ситуаційного завдання на 40 - 69%. Матеріал викладено нечітко з обмеженим застосуванням категоріального апарату. Висновки відсутні.	6-10
			Вирішення ситуаційного завдання менше, ніж на 39%. Матеріал не містить пояснень, висновки відсутні.	0 - 5
4.	Творче завдання	20	Здійснення глибокого аналізу та формулювання ґрунтовних висновків за наданими аналітичними матеріалами за відповідний проміжок часу. Продемонстровані високий рівень володіння науковою та фаховою мовами, знання закономірностей процесів пізнання та наукового дослідження.	16-20
			Здійснення логічно правильного аналізу та формулювання основних висновків за наданими аналітичними матеріалами за відповідний проміжок часу. Може бути визначений неповний спектр проблем, запропоновані шляхи розв'язання є недостатньо виваженими і досконаліми. Аргументація є логічною, але недостатньо повною. Запропоновано обмежений набір методів аналізу.	11-15

Продовження табл.2

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
			Проведення логічно правильного процесу аналізу, але такого, що приводить до обмеженого формулювання визначених проблем, отримані висновки є неповними і невичерпними. Запропоновані методичні прийоми є недосконалими.	6-10
			Нерозуміння суті проблеми, складність з аналізом. Знання методичних прийомів викладання не продемонстровано.	0 - 5

Зразок екзаменаційного білету

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Освітній рівень – магістр
Галузь знань – 0305 «Економіка і підприємництво»
Спеціальність – 08.03050802 «Банківська справа»

Комплексний державний іспит зі спеціальності «Банківська справа»

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ

1. Теоретичне питання (оцінюється максимум у 30 балів).

Методологічні принципи та суттєві риси теорії постіндустріального суспільства.

2. Тестові завдання (кожне правильно вирішене завдання оцінюється у 1,5 бали).

1. До методів управління кредитним ризиком на рівні кредитного портфеля зараховують...

- А) документування;
- Б) диверсифікація та лімітування;
- В) аналіз та оцінка кредиту;
- Г) аналіз кредитоспроможності позичальника.

2. Визначте ефективність диверсифікованого портфеля цінних паперів, якщо відомі наступні дані: дохідність портфеля інвестора – 22,5%, безризикова процентна ставка – 14,25%, систематичний ризик портфеля – 1,4, сукупний ризик портфеля – 32,4%.

- А) 5,89%;
- Б) 8,25%;
- В) 12,32%;
- Г) 25,46%.

....

20.

3. Ситуаційне завдання (оцінюється максимум у 20 балів).

В умовах високої інфляції 40% річних центральний банк приймає рішення зменшити грошову масу у обігу за допомогою політики відкритого ринку та збільшення норми обов'язкового резервування. Грошова маса в країні становить 680 млрд. гр. од, норма обов'язкового резервування – 5%. На яку суму центральний банк повинен продати цінних паперів, якщо планується, що половина облігацій буде викуплена за рахунок коштів банків, а інша частина облігацій – населенням за рахунок готівкових коштів для того щоб знизити інфляцію до 20%. Норму обов'язкового резервування планується підвищити до 10%.

4. Творче завдання (оцінюється максимум у 20 балів).

Зробіть порівняльну оцінку інвестиційної привабливості проектів А і В, використовуючи відомі Вам критерії ефективності. Застосування яких критеріїв ефективності є більш виправданим в умовах невизначеності? Обґрунтуйте відповідь стосовно доцільності реалізації даних проектів. Очікувані грошові потоки (тис.грн.) за роками реалізації проектів такі:

Роки	CF(A)	CF(B)
0	-5400	-6300
1	2030	1040
2	1020	1040
3	2010	1010
4	400	1700
5	400	800
6	1200	2300
7	1200	2300